

*Ткаченко Д.О.,
аспірант відділу секторальних прогнозів та кон'юнктури ринків,
Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України*

СУТНІСТЬ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. У статті розглянуто особливості діяльності транснаціональних корпорацій в умовах транснаціоналізації та глобалізації світової економіки. Проаналізовано сутність, роль і основні етапи розвитку транснаціональних корпорацій в світі. Проілюстровано особливості національного базування транснаціональних корпорацій та їх галузевої спеціалізації. Представлено порівняльні дані про рівень оборотів, величину активів, чистого прибутку і кількість зайнятих у 10 найбільш впливових ТНК в 2015 р. Проведено комплексну оцінку масштабів діяльності ТНК та їх впливу на світову економіку на основі даних ООН, ЮНКТАД і Fortune Global 500.

Ключові слова: транснаціоналізація, транснаціональні корпорації, прямі іноземні інвестиції, Fortune Global 500.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки супроводжується процесами інтернаціоналізації та транснаціоналізації світового господарства. Найважливішими суб'єктами міжнародного підприємництва нарівні з країнами виступають транснаціональні корпорації.

В умовах глобалізації ефективна діяльність ТНК дозволяє їм інтенсифікувати інвестиційні та фінансові потоки, поширювати принципи і методи ефективного менеджменту, впроваджувати інноваційні продукти і технології, сприяти зростанню міжнародної конкурентоздатності приймаючих країн.

Висока концентрація капіталу в умовах глобалізованої економіки зумовлює значне укрупнення транснаціональних корпорацій шляхом міжнародних злиттів і поглинань компаній. Незабаром поділ праці у світовій економіці буде відбуватися між ТНК, а не між країнами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процеси транснаціоналізації, питання діяльності та впливу ТНК на світову економіку в цілому та на національні економіки зокрема досліджувались у наукових працях багатьох видатних вчених. Серед зарубіжних авторів слід виділити роботи П. Баклі, С. Гаймера, Дж. Даннінга, М. Кассона, Р. Кейвса, М. Портера, С. Хаймера. У вітчизняній літературі ця проблематика представлена працями А. Астаповіча, Г. Башнянина, В. Білошапки, Ю. Козака, П. Кудика, Ю. Макогона, А. Мовсесяна, О. Рогача, В. Рокочої, Л. Руденко, С. Якубовського та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукових джерел свідчить про значний інтерес з боку дослідників до транснаціоналізації економіки та діяльності ТНК, проте значні зміни в політичному і економічному просторі сучасного світу вимагають вивчення проблем і особливостей діяльності ТНК в нових умовах.

Мета статті полягає у дослідженні особливості та тенденцій діяльності транснаціональних корпорацій в умовах глобалізації світової економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап розвитку світового господарства, спрямований на створення глобальної економіки, здатної працювати як єдина система в масштабі всієї планети, характеризується стрімким розвитком процесів транснаціоналізації.

Серед вчених не існує єдиного підходу до визначення терміну «транснаціоналізація». Одні дослідники вважають, що транснаціоналізація – це якісно новий етап інтернаціоналізації господарського життя, який характеризується різким зростанням ролі зовнішніх факторів розвитку всіх держав і створенням транснаціонального капіталу. Інші трактують транснаціоналізацію як форму загального процесу інтернаціоналізації господарського життя [5, с. 411].

Так, О. Рогач вважає, що транснаціоналізація – це процес посилення світової інтеграції у результаті глобальних операцій ТНК, в межах якої значна частина виробництва, споживання, експорту, імпорту і доходу країни залежить від міжнародних центрів за межами держави [10, с. 149].

Згідно з визначенням А. Мовсесяна і С. Огнівцева, «транснаціоналізація – це процес перенесення частини відтворювальних процесів з однієї країни в іншу (інші) за допомогою прямих іноземних інвестицій, до яких, на відміну від портфельних, відносять інвестиції, зроблені за кордон з метою організації філій або встановлення контролю над іноземними компаніями, стають залежними. Ці інвестиції здійснюються в основному ТНК, які є основою транснаціоналізації» [8, с. 67].

Неможливість країн, що володіють значними запасами факторів виробництва, ефективно їх використовувати у зв'язку з дефіцитом капіталу обумовлює можливість його переливу з країн з його надлишком за допомогою прямих іноземних інвестицій. Цей процес є об'єктивною передумовою транснаціоналізації виробництва.

Зауважимо, що транснаціоналізація значно посилює взаємозалежність країн в глобалізованій економіці через вплив на виробництво товарів і послуг, використання робочої сили, інвестицій, технологій та їх розповсюдження між країнами.

Процеси транснаціоналізації стимулюються потребою у зменшенні ризиків, бажанням наблизити виробництво до перспективних ринків збуту, раціоналізувати оподаткування та митні платежі для транснаціональної компанії.

Транснаціональні корпорації (ТНК) – це складні соціально-економічні системи, що поєднують науково-технологічні, торгово-сервісні, фінансові, керуючі, виробничі структури, активність яких в якості лідируючих суб'єктів світової економіки характеризується глобальним масштабом [13, с. 247].

Сьогодні широко використовують визначення ТНК, запропоноване Організацією об'єднаних націй (ООН). Транснаціональна корпорація – найбільш потужна компанія корпоративного бізнесу, яка діє в рамках міжнародного масштабу і відіграє вирішальну роль у посиленні світогосподарських зв'язків; це гігантські, широко диверсифіковані як в галузевому, так і у географічному плані господарські структури, які за своєю економічною потужністю прирівнюються до деяких держав [9].

Згідно з визначенням ЮНКТАД, транснаціональні корпорації – це підприємства, що складаються з материнської компанії та філій цієї компанії, розміщених за кордоном. Головною ознакою материнської компанії є наявність у компанії контролю над активами економічних одиниць, розташованих на території інших держав. Країна, в якій розташовується штаб-квартира і центральний офіс материнської компанії, є країною базування транснаціональної корпорації, у той час як держави, де розташовуються об'єкти вкладень ТНК, виступають в якості країн-реципієнтів [16].

До найбільш важливих параметрів, що відрізняють ТНК від інших організацій і інститутів слід віднести [16]:

- виробництво або надання послуги, не менше ніж у шести країнах;
- частка зайнятих іноземних працівників не менше 25%;
- частка капіталовкладень за кордоном в структурі активів складає не менше 25%;
- річний обіг – не менше 1 млрд. дол. США;
- обсяг реалізації товарів за межами головної (материнської) компанії складає не менше 20%;
- єдина стратегія управління розвитком національних підприємств, які входять в організаційну структуру ТНК.

Необхідність розподілу ринків збуту, ресурсів і сфер впливу між найбільшими компаніями лежить в основі форму-

вання ТНК. Тільки при даній організаційній формі економічної діяльності з'являється можливість трансформувати національний капітал в міжнародний. Для здійснення дорогих НДДКР, створення інноваційних продуктів і технологій, будівництва грандіозних технічних об'єктів використовуються міжнародні консорціуми, об'єднуючі капітал різних країн і ТНК.

Становлення та розвиток ТНК припадає на ХХ ст. За час статистичних досліджень діяльності ТНК їх кількість зросла майже в 273 рази – з 300 у 1939 р. до 82 000 ТНК і близько 810 000 їх філіалів по всьому світу у 2014 р.

Слід зазначити, що у своєму розвитку транснаціональні корпорації багатьох розвинених країн пройшли довгий еволюційний шлях, змінилось декілька їх поколінь (табл. 1).

У міру розвитку світової економіки ТНК змінювали методи своєї організаційної діяльності. Так, в 80-х роках ХХ ст. розширення впливу й зростання прибутку ТНК відбувалося за рахунок створення нових іноземних філій, а в 90-х роках – переважно шляхом транскордонних злиттів і поглинань іноземних компаній. В ХХІ ст. в діяльності ТНК переважають довготривалі стратегічні союзи між корпораціями різних галузей і країн – від наукових розробок до спільного виробництва й збуту.

Так, у США 15% виробництва автомобілів – це продукція чисто японських або американо-японських компаній; майже 70% японських телевізорів виготовляється з фірмовими знаками всесвітньо відомих японських компаній далеко за межами країни (не тільки в країнах Південно-Східної Азії, але й у Латинській Америці); 5% виробничих потужностей Японії, 20% – США, від 30 до 40% – Західної Європи розміщені за межами національних кордонів [2, с. 35].

Зараз спостерігається стійка тенденція збільшення обсягів продажу продукції ТНК за кордоном (наприклад, якщо на

Таблиця 1

Еволюція розвитку ТНК

Покоління ТНК і період	Форми організації ТНК	Особливості функціонування та сфери діяльності
Перше: кінець XIX ст. – 1920 р.	картелі, синдикати	Розробка та видобуток сировини в Азії, Африці та Латинській Америці, його переробка на своїй території
Друге: 1920–1939 рр.	трести	Функціонування в міжвоєнний період та період мирової економічної кризи 1929–1933 рр. Основна сфера діяльності ТНК – виробництво військово-технічної продукції
Третє: 1945–1960 рр.	концерни, конгломерати	Післявоєнне відновлення Європи і перетворення США в локомотив капіталістичного світу. Найбільша концентрація ТНК була в атомній енергетиці, електроніці, освоєнні космосу
Четверте 1960–1970 рр.	концентрація виробництва і капіталу в формі злиття і поглинань	«Золотий час» розвитку ТНК. Ера нестримного споживання побутових товарів та зростання життєвого будівництва. Зростає виробництво легкових автомобілів
П'яте: 1970–1985 рр.	економічні об'єднання та спілки, що включають кілька країн	Комп'ютерна революція змінює вигляд усього світу: інформація і комп'ютер стали загальнодоступними. ТНК конкурують в виробництві нових товарів, не припиняючи боротьбу за ринки збуту. Триває процес злиття і поглинань, що збільшує концентрацію капіталу в найбільших ТНК
Шосте: 1985–2000 рр.	економічні об'єднання та спілки, що включають кілька країн	В умовах розпаду СРСР і перетворення США в єдину наддержаву проходив новий переділ світу за володіння енергоресурсами. Процес злиття тривав, але його зміщення стало відбуватися у бік нафто- і газодобувних, переробних, а також металургійних компаній
Сьоме: 2000–2015 рр.	довготривалі стратегічні союзи між корпораціями різних галузей і країн	Характеризується масовим злиттям і поглинанням компаній. В корпоративній практиці спостерігається тенденція перенесення акценту з двостороннього партнерства на створення мереж за участю декількох компаній. ТНК стикаються зі зростанням конкуренції, оптимізацією менеджменту і більш тісною взаємодією, а часом і з зрощенням з транснаціональними банками (ТНБ), а також виходом на світову арену «нових» ТНК з Росії, Китаю та Індії

Складено автором за даними [2; 8; 14]

початку 90-х років ХХ ст. ТНК здійснювали 45,7% своїх продажів за кордоном, то на початку ХХІ ст. цей показник уже сягнув понад 80%) [11, с. 71].

Зараз ТНК об'єктивно виступають як пануючий елемент світового господарства. ТНК стали домінуючим фактором міжнародної спеціалізації та міжнародної торгівлі, тому внутрішні й зовнішні ринки окремих країн виступають окремими сегментами світового ринку. Це стало можливим завдяки тому, що для ТНК не існує поняття національних чи регіональних кордонів: відносини спеціалізації та кооперації встановлюються і розвиваються між підприємствами, які розташовані у різних країнах, але належать до однієї корпорації [9].

Значне зростання процесу транснаціоналізації світової економіки в останні десятиліття зумовлено величезним масштабом операцій ТНК. У світі на разі налічується близько 82 тис. ТНК і приблизно 810 тис. їхніх іноземних філій. Гостра конкурентна боротьба, пошук шляхів доступу до дешевих ресурсів і факторів виробництва змушує ТНК розширювати ринки для інвестування. Так, глобальний приплив ПІІ збільшився у 2013 р. на 9% і становив 1,45 трлн. дол. США. За оцінками експертів ЮНКТАД, світові потоки ПІІ зростуть у 2014 р. до 1,6 трлн. дол. США, у 2015 р. – до 1,75 трлн. дол. США і в 2016 р. – до 1,85 трлн. дол. США [4].

Зростання міжнародного виробництва, активізація інвестиційної діяльності змінили основні показники діяльності ТНК, зокрема, нагромадження ПІІ в 2013 р. досягнув 25,5 трлн. дол. США. Зарубіжними філіями ТНК було реалізовано продукції на 34,5 трлн. дол. США та забезпечено зайнятість майже 71 млн. осіб, що становить понад 20% зайнятості світової робочої сили [4].

Розвиток інформатики, комунікацій, транспорту та засобів зв'язку активізували транснаціоналізацію багатьох компаній. У цей процес залучаються не лише компанії розвинутих країн, а й країн, що розвиваються, а також деякі компанії з країн перехідної економіки. Так, у 2012 р. обсяги зарубіжних продажів і кількість працівників за кордоном 100 найбільших ТНК країн, що розвиваються, зросли, відповідно, на 48% і 73%. У переліку 100 найбільших ТН країн, що розвиваються, переважає Азія (78 ТНК), наступні позиції займають Африка і Латинська Америка (по 11 компаній) [12, с. 42].

У країнах з перехідною економікою також здійснюється активний процес транснаціоналізації. Лідруючі позиції в цьому процесі займають Чехія, Словаччина, Угорщина, а також посилюється роль у світовій економіці і російських ТНК. У 2013 р. ПІІ транснаціональних корпорацій із країн, що розвиваються, досягли 454 млрд. дол. США, а разом з ПІІ країн перехідної економіки їхня частка стала 39% від світового обсягу вивозу ПІІ. Все частіше ТНК країн, що розвиваються, стають власниками іноземних філій транснаціональних корпорацій розвинутих країн, які знаходяться в регіонах, що розвиваються [6, с. 17].

На сучасному етапі розвитку ТНК контролюють більше половини світового промислового виробництва, близько 2/3 світової торгівлі, 4/5 кількості патентів і ліцензій на нову техніку, технології та ноу-хау. Під контролем ТНК перебуває 90% світового ринку пшениці, кави, кукурудзи, лісоматеріалів, тютюну, джуту, залізної руди, 85% ринку міді, бокситів, 80% – чаю, олова, 75% – бананів, натурального каучуку та сирової нафти. Саме ТНК володіють близько 95% кількості виданих у всьому світі патентів і ліцензій. Частка ТНК у платежах, які пов'язані з переданням технологій, становить більше 80% у США та Великобританії і 90% – у Німеччині [15].

Протягом декількох десятиліть лідером серед країн базування з найбільшими ТНК є країни ОЕСР, зокрема США, Японія, країни Європейського Союзу. В останнє десятиліття другою по кількості найбільших ТНК країн став Китай (рис. 1).

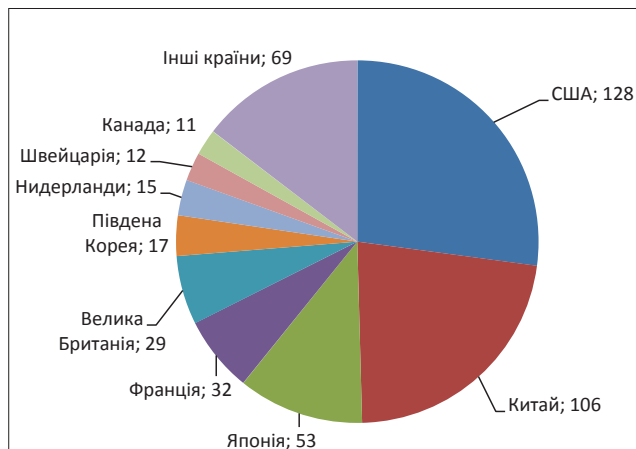

Рис. 1. Національна структура ТНК згідно з Global 500 у 2015 р.

Джерело: розроблено автором за даними [15]

Сучасні ТНК концентрують свою діяльність в найбільш прибуткових і високотехнологічних галузях: фінансовій, нафтопереробній, фармацевтичній, хімічній, харчовій, високотехнологічному виробництві, електроніці та ін.

До найбільших галузевих груп ТНК належать групи в банківсько-фінансовому секторі та у сфері видобутку та переробки нафти і газу, де лідруючі позиції належать ТНК США і Китаю, а також у сфері фармацевтичного виробництва та біотехнології – лідери корпорації з Франції та Швейцарії (табл. 2).

Таблиця 2

Поділ найбільших ТНК за виробничою спеціалізацією у 2014 р.

Сфера діяльності	Кількість ТНК	Країни-засновники
Банківсько-фінансова	71	США, Китай, Австралія
Видобуток нафти і газу	43	США, Китай, Росія
Фармацевтика та біотехнології	22	Швейцарія, Франція
Виробництво автомобілів, запчастин	17	Японія, Німеччина, США
Сфера роздрібної торгівлі	17	США, Іспанія, Мексика
Високотехнологічне виробництво	16	США, Японія, Тайвань
Виробництво харчової продукції	9	Швейцарія, США, Великобританія

Джерело: складено автором за даними Financial Times Global 500 за 2014 р.

Зауважимо, що галузева структура діяльності ТНК диверсифікована: 60% – заклади в сфері виробництва, 37% – в сфері надання послуг; 3% – в добувній промисловості та сільському господарстві [9, с. 9].

Концентрацію капіталу ТНК у сфері виробництва підтверджують наступні данні: в топ-10 найбільших компаній 2015 р.

Топ-10 найбільших компаній світу Fortune Global 500 у 2015 р.

Ранг	Назва ТНК і сфера діяльності	Річна виручка, млн. \$	Чистий прибуток, млн. \$	Активи, млн. \$	Кількість співробітників, тис. осіб
1	Walmart роздрібна торгівля	485651	16363	203706	2200
2	Sinopec Group нафтопереробка	446811	5177	359182	897,5
3	Royal Dutch Shell нафтопереробка	431344	14874	353116	94
4	China National Petroleum нафтопереробка	428620	16359	634811	1636,5
5	Exxon Mobil нафтопереробка	382597	32520	349493	83,7
6	BP нафтопереробка	358678	3780	284305	84,5
7	State Grid комунальні послуги	339426	9796	466298	921,9
8	Volkswagen автомобілі та запчастини	268566	14571	424935	592,6
9	Toyota Motor автомобілі та запчастини	247702	19766	398047	344,1
10	Glencore добича корисних копалин та сирої нафти	221073	2308	152205	106,8

Джерело: складено автором за даними [15]

увійшли п'ять нафтопереробних гігантів – Sinopec Group, Royal Dutch Shell, China National Petroleum, Exxon Mobil, BP, сумарний дохід яких перевищує 2 трлн. дол. США та два автомобільних гіганти – Volkswagen і Toyota Motor (табл. 3).

На 500 найбільших ТНК, які входять до рейтингу Fortune Global, в 2015 р. приходить 31,2 трлн. дол. США валових доходів, 1,7 трлн. дол. США чистого прибутку. В цих компаніях зайнято 65 млн. осіб по всьому світу [12].

Лідером Fortune Global 500 у 2014–2015 рр. є компанія Walmart, яка займається роздрібною торгівлю, річний оборот якої перевищує 486,5 млрд. дол. США, в якій зайнято 2,2 млн. осіб по всьому світу (табл. 3).

Компанії високотехнологічного виробництва та електроніки не увійшли в першу десятку. Так, Samsung Electronics з валовим доходом

195 845 млн. дол. США зайняла тільки 13-ту позицію, а компанія Apple з доходом 182 795 млн. дол. США – тільки 15-ту позицію [15].

На сучасному етапі розвитку відбувається подальше зміцнення економічних позицій ТНК як суб'єктів світової економіки щодо держав. Загальний обсяг продажів 200 провідних ТНК перевищує сукупний ВВП 187 країн світу, що складає більше 30% світового ВВП при кількості зайнятих менше однієї третини світового населення [3, с. 28].

Згідно з оцінками Світового банку та рейтингом Financial Times Global 500, валова додана вартість (ВДВ) Wal-Mart Stores в 2011–2014 рр. була порівнянна з ВВП В'єтнаму, а ВДС англо-голландської компанії Royal Dutch Shell було більше ВВП Марокко [1].

На сьогоднішній день деякі найбільші ТНК значно сильніше в економічному плані, ніж багато держав світу. Добробут країни, її участь у міжнародному поділі праці, ступінь інтегрованості в глобалізаційні процеси все більшою мірою залежать

від того, наскільки успішна діяльність ТНК, що базуються в її економіці. Незважаючи на те що фактичний контроль над корпорацією зазвичай зберігається за країною базування, відносини ТНК і материнських країн досить складні та неоднозначні. Це пов'язано з тим, що дії ТНК, спрямовані на максимізацію власних прибутків, далеко не завжди збігаються зі стратегічними інтересами материнської країни, пріоритетами її зовнішньої і внутрішньої політики. Однак у багатьох випадках інтереси материнських країн і ТНК збігаються, тому країни вживають цілі комплекси заходів для заохочення розвитку вже існуючих ТНК і створення нових [7, с. 126].

Висновки. Сучасні процеси транснаціоналізації мають динамічну тенденцію розвитку:

- бурхливий розвиток надвеликих корпорацій, які стають основними гравцями у світовій економіці (у тому числі за рахунок зростання філіальної мережі ТНК);
- зниження ступеня «прив'язки» ТНК і виробленої ними продукції до материнських країн за рахунок розвитку світового фондового ринку та використання механізму стратегічного альянсу;
- значну концентрацію капіталу, що дає змогу ТНК зменшувати витрати виробництва, фінансувати НДДКР та впроваджувати інноваційні продукти і технології, здійснювати ефективну рекламу та ін.;
- утворення і зростання ТНК як результат інтернаціоналізації економіки та розвитку світового ринку;
- транснаціоналізація капіталу стає характерною рисою інституціонального розвитку всієї сучасної економіки.

Таким чином, основою нової глобальної економічної системи є ТНК, які володіють великими фінансовими ресурсами, впроваджують передові технології, мають значні просторові ринки збуту й проводять активну, в глобальному масштабі, інвестиційну політику.

Література:

1. Афонцев С.А. Будущее ТНК: тенденции и сценарии для мировой политики / С.А. Афонцев [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=702#1.
2. Гудим К. Транснаціоналізація як чинник глобалізації / К. Гудим // Вісник КНТЕУ. – 2014. – № 4. – С. 33–44.
3. Дадалко С. ТНК: влияние на экономику стран с переходной экономикой в условиях глобализации / С. Дадалко, З. Козловская // Банкаўскі веснік. – Студзень, 2013. – С. 26–32.
4. Доклад о мировых инвестициях – 2014: инвестиции в достижение ЦУР: план действий [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2014_overviewtu.pdf.
5. Куцик П.О. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку : [монографія] / П.О. Куцик, О.І. Ковтун, Г.І. Башнянин. – Львів : ЛКА, 2015. – 594 с.
6. Левківський В.М. Транснаціональний характер діяльності ТНК: світовий досвід та українські реалії / В.М. Левківський // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2014. – № 3(23). – С. 14–22.
7. Лимонова Е.М. Дослідження впливу ТНК на країни базування та приймаючі країни / Е.М. Лимонова, К.О. Воробйова // Європейський вектор економічного розвитку. – 2014. – № 2(17). – С. 121–130.
8. Мовсесян А.Г., Огнивцев С.Б. Мировая экономика : [учебник] / А.Г. Мовсесян, С.Б. Огнивцев. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 656 с.
9. Молчанова Е. Взаємодія транснаціональних корпорацій з національними економіками / Е. Молчанова // Аналітичне видання фонду ім. Фрідріха Еберта [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fes.kiev.ua>.
10. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції: теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій : [підручник] / О.І. Рогач. – К. : Либідь, 2005. – 720 с.
11. Руденко Л.В. Управління потоками капіталів у сучасній бізнес-моделі функціонування транснаціональних корпорацій : [монографія] / Л.В. Руденко. – К. : Кондор, 2009. – 480 с.
12. Рябець Н.М. Роль процесу транснаціоналізації в розвитку сучасної національної системи України в умовах глобалізації / Н.М. Рябець // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. – 2013. – Т. 18. – Вип. 2. – С. 39–48.
13. Титов А.Н. Тенденции формирования транснациональных корпораций / А.Н. Титов // Вестник КГУ им. Н.А. Некрасова. – 2011. – № 4. – С. 247–248.
14. Шаховская Л.С. Мировая экономика и международные экономические отношения / Л.С. Шаховская. – М. : КноРус, 2013. – 256 с.
15. Fortune Global 500 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://fortune.com/fortune500>.
16. World Investment Report 2007: Transnational Corporations Extractive Industries and Development. – UNCTAD, United Nations, New York and Geneva, 2007. – URL:<http://unctad.org/>.

Ткаченко Д.О. Сущность транснационализации и особенности деятельности транснациональных корпораций в условиях глобальной экономики

Аннотация. В статье рассматриваются особенности деятельности транснациональных корпораций в условиях транснационализации и глобализации мировой экономики. Проанализированы сущность, роль и основные этапы развития транснациональных корпораций в мире. Проиллюстрированы особенности национального базирования транснациональных корпораций и их отраслевой специализации. Представлены сравнительные данные об уровне оборотов, величине активов, чистой прибыли и количестве занятых в 10 наиболее влиятельных ТНК в 2015 г. Проведена комплексная оценка масштабов деятельности ТНК и их влияния на мировую экономику на основе данных ООН, ЮНКТАД и Fortune Global 500.

Ключевые слова: транснационализация, транснациональные корпорации, прямые иностранные инвестиции, Fortune Global 500.

Tkachenko D.O. Features of transnational corporations in a global economy

Summary. The article discusses the features of transnational corporations in terms of transnationalization and globalization of the world economy. Analyzed the nature, role and main stages of the development of transnational corporations in the world. Illustrated features of the national and transnationally-based corporations and their industry specialization. The comparative data on the level of revolutions, total assets, net income and number of employees in the 10 most influential multinationals in 2015. The complex estimation of the extent of TNC activities and their impact on the world economy based on the United Nations, UNCTAD and the Fortune Global 500.

Keywords: transnationalization, transnational corporations, foreign-direct investment, Fortune Global 500.